OIKEUSMINISTERIÖ

Kriminaalipoliittinen osasto
Hallitusneuvos Katariina Jahkola

OM 1/61/2014
11.9.2017

Lakivaliokunnalle

OIKEUSMINISTERIÖN VASTINE TERVEYDENHUOLLON JA HYVINVOINNIN LAITOKSEN LAUSUNTOON HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ EDUSKUNNALLE TUTKINTAVANKEUDEN VAIHTOEHDOISTA JA JÄRJESTÄMISESTÄ (HE 252/2016 vp)

Lakivaliokunta on pyytänyt oikeusministeriöltä kirjallista vastinetta Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen lausunnosta (28.8.2017, THL/ 984/4.00.02/2017).

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) lausuu, että tutkintavankien nykyistä nopeampi siirtäminen poliisin tiloista merkitsee Vankien terveydenhuollon yksikölle lisääntyviä kustannuksia henkilöresurssien, tilojen, ulkopuolisilta palveluntuottajilta hankittavien palveluiden, lääkehuollon, hoitovälineiden ja –tarvikkeiden suhteen. Myös tutkintavankien terveystarkastusten tekeminen vaatii ilmeistä lisäresurussointia.

Lisäksi mahdollisten uusien poliklinikoiden perustamisesta aiheutuisi kustannuksia. Esimerkiksi yhden sairaanhoitajan työllistävän poliklinikan perustaminen laitteineen ja välineistöineen ilman henkilöstökuluja maksaa noin 200 000 euroa.

THL esittää, että lakiesitysten viimeistelyssä otettaisiin huomioon myös ehdotusten vaikutus vankien terveydenhuollon järjestämiseen, etenkin Vankiterveydenhuollon yksikön toimintaan, toimintaedellytyksiin ja resurssitarpeisiin.

Oikeusministeriö toteaa, että tutkintavankien nykyistä nopeammasta siirtämisestä poliisin tiloista vankilaan on arvioitu aiheutuvan enintään noin 25-30 tutkintavangin päivittäinen lisäys vankiloissa. Tämä ei edellytä uusien poliklinikoiden perustamista, joihin THL lausunnossaan viittaa. Vangit voidaan sijoittaa Rikosseuraamuslaitoksen olemassa oleviin yksiköihin.

Oikeusministeriö korostaa myös, että uudet tutkintavankeuden vaihtoehdot tulevat vähentämään tutkintavankien määrää poliisin tiloissa ja vankiloissa. Sitä, miten laajaa niiden käyttö tulee olemaan, voidaan tässä vaiheessa vain arvioida. Lisäksi on huomattava, että tutkintavankien määrään vaikuttavat useat muut tekijät kuten rikollisuuden määrä. Esimerkiksi laajan huumausainerikoksen esitutkinta saattaa nostaa tutkintavankien määrää hetkeksi huomattavastikin.

Käyntiosoite	Postiosoite	Puhelin	Faksi	Sähköpostiosoite
Eteläesplanadi 10 HELSINKI	PL 25 00023 VALTIONEUVOSTO	02951 6001	09 1606 7730	oikeusministerio@om.fi

Hallituksen esityksessä arvioitiin siirrosta aiheutuvia resurssitarpeita poliisille ja Rikosseuraamuslaitokselle. Pysyvien lisäkustannusten arvioitiin olevan Rikosseuraamuslaitokselle 1,7-2 miljoonaa euroa. Ehdotetut muutokset toteutetaan Rikosseuraamuslaitokselle valtiontalouden kehyspäätöksissä ja valtion talousarvioissa osoitettujen määrärahojen puitteissa, koska Rikosseuraamuslaitokselle kohdennettiin julkisen talouden suunnitelmassa 14.4.2016 lisärahoitusta toiminnan ylläpitämiseen nykyisessä vankilaverkostossa. Perusteena lisämäärärahatarpeelle oli vankiluvun nousupaineet mm. käsiteltävänä olevan hallituksen esityksen vuoksi.

Rikosseuraamuslaitoksen saamasta lisärahoituksesta on kehyspäätöksessä v. 2018–21 siirretty THL:n alaiselle vankiterveydenhuollon yksikölle 240 000 euron määräraha, joka oikeusministeriön näkemyksen mukaan kattaa THL:lle HE 252/2016 vp. lisääntyneistä tulo- ja terveystarkastuksista aiheutuvat määrärahatarpeet. Määrärahan siirtoa perusteltiin siten, että lisämäärärahalla turvattiin myös lakkautusuhan alla olleiden kolmen yksikön poliklinikoiden toiminta. Lakkautuksista olisi kohdistunut silloiselle Rikosseuraamuslaitoksen terveydenhuoltoyksikölle noin 100 000 euron säästö yhden kokopäiväisen ja kahden puolipäiväisen terveydenhoitajan palkkojen vähennyksen kautta.

Lain toimeenpanoa valmistelemaan on perustettu Rikosseuraamuslaitoksen ja Poliisihallituksen yhteinen työryhmä 2.5.2017, jossa on myös sisäministeriön ja oikeusministeriön edustus. Työryhmän tehtävänä on:
- selvittää mihin vankiloihin ja alueille on odotettavissa lisää tutkintavankeja
- varmistaa tutkintavankipaikkojen riittävyys Rikosseuraamuslaitoksessa ja toteuttaa toimenpiteet, joilla tutkintavankipaikkojen riittävyys varmistetaan
- varmistaa tutkintavankiloiden kuulustelutilojen riittävyys vankiloissa
- lisätä videoneuvottelulla tapahtuvan kuulemisen mahdollisuuksia vankiloissa
- huolehtia siitä, että samassa jutussa vangitut on mahdollista pitää erillään toisistaan, jos yhteydenpitorajoituksia on määrätty (esim. laajat rikosasiat)
- selvittää tutkintavankien määrän kasvun vaikutus vanginkuljetusten määrään
- selvittää Rikosseuraamuslaitoksen hallinnoiman tutkintavankiosaston perustamista poliisin säilytystilojen yhteyteen alueilla, joissa kuulustelumatkat ovat kohtuuttoman pitkät (esim. Pohjois-suomi)
-selvittää edellä mainittujen muutosten taloudelliset ja muut mahdolliset vaikutukset

Työryhmässä etsitään paikallisesti ja alueellisesti ratkaisuja, jotka ovat kustannustehokkaita, parantavat tutkintavangin olosuhteita ja oikeusturvaa sekä ottavat samalla huomioon poliisin esitutkinnan asianmukaisen suorittamisen aiheuttamat vaateet.

Oikeusministeriön käsityksen mukaan tarkoituksenmukaisinta olisi, että edellä mainittu työryhmä kuulisi sosiaali- ja terveysministeriön, THL:n ja Vankiterveydenhuoltoyksikön edustajia siinä vaiheessa, kun työryhmän konkreettiset ehdotukset alkavat hahmottua. Jos työryhmän ehdotuksista aiheutuisi lisämäärärahatarpeita vankiterveydenhuollon yksikölle, ne voitaisiin sisällyttää työryhmän mietintöön ja valmistella v. 2019–22 valtiontalouden kehyksiin.